

לא יוכל לתקון בר"א ור"י, דלא מטי ליי בז' ימי המשתה ג"כ בענין ליסע ממקומו אמרו שם ע"ש. וראה שם מה שהארין עוד בזה.

דף ס"ג ע"א

בגמ': א"ל אי לדידי ציית יתיב תרי סרי שני אחרני, אמר ברשות עבידנא, הדר אזיל ויתיב תרי סרי שני אחרני.

הדבר תמוה אם הוא הי' כל כך קרוב לביתו למה לא נכנס לפחות לקצת זמן ואחר כך הי' חוזר ללמוד תורתו. וביארו שמוזה רואים שאינו דומה כלל תורה שלומדים בלא הפסק, ברצף אחד, לתורה שלומדים פיסקי פיסקי, והמשילו זה לקומקום המתחמם, שאם ידליקו באש מתחתיו לזמן מסוים, הרי ירתחו המים שבתוכו, אבל אם ידליקו ויכבו וידליקו ויכבו לעולם לא ירתחו המים.

ובן המשילו זה לאבן טוב מרגליות, שאם משקלה היא שני קראט הרי שוויה כפול ומכופלת מאבן שמשקלה קראט אחד, וכן היא גם בתלמוד תורה שאינו דומה כלל לימוד שש שעות ברציפות, ללימודי שלש שעות שתי פעמים.

★★

במשנה: וכן המורד על אשתו מוסיפין על כתובתה וכו'.

הרמב"ם (אישות פי"ד הט"ו) הוסיף ע"ז דאע"פ שכתובה הולכת ונוספת, הרי הוא עובר בלא תעשה שנא' לא יגרע, ולמה לא ילקה מפני שאין בו מעשה. וכתב ההפלאה דכוונת הרמב"ם ליישב איך מוסיפין על כתובתה נימא דיפטור משום קים ליה בדרכה מיניה ואינו לוקה ומשלם, וע"כ הוצרך הרמב"ם להדגיש דזו לאו שאין בו מעשה.

בספר הקובץ על הרמב"ם תמה על ההפלאה, דבודאי הכא שהוא קנס חכמים לא שייך לפוטרו משום דאין לוקה ומשלם, והוסיף דצער הוא לה בכל עת ומלקות בא בביטול העונה מיד.

★★

חטאו בעגל, היה רצונו יתברך לעשות מיד מקדש של אש כמו שיהיה לעתיד לבוא, ולזה לא היה ראוי רק בארץ ישראל ולא במדבר, ולכך אמר "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך", ויהיה מעשה שמים של אש. אך כשחטאו בעגל אם לא היה הוא יתברך משרה שכינתו מיד בתוכם, היו ח"ו נשרשים בחטא, לכך הקדים הוא יתברך להשכין שכינתו מיד. אך אז לא היו ראויין למקדש מעשה שמים, לכך אמר "ועשו לי מקדש" שהם יעשו. אבל לעתיד לבוא יהיה בנין בית המקדש בידי שמים כמו שהיה רצונו יתברך בתחילה בשעת יציאת מצרים. וזה מה שאומרים "בנה ביתך כבתחילה", כמו רצונך בתחילה כשיצאו ממצרים, שיהיה מקדש ה' כוננו ידיך עכ"ד.

וחשבתו שאולי יש ראייה לזה, שכתוב בפרשת עקב "ואפן וארד מן ההר וההר בוער באש ושני לוחת הברית על שתי ידי" (דברים ט, טו) ולמה בער ההר באש, הלא כתוב בפרשת יתרו "במשך היבל המה יעלו בהר" (שמות יט, יג) שאחר מתן תורה היו בניי יכולים לעלות על הר סיני.

אלא אולי לפי הנ"ל א"ש, שהר סיני נהיה המקדש של אש, ומשום שבירת הלוחות ועון העגל הפסיק המעשה שמים של אש ודו"ק.

(ולוי אמר)

★★

בגמ': רבי חנניה בן הכינאי וכו' בשלהי הלוליה דר"ש בן יוחאי.

הגאון אדר"ת בקובץ יגדיל תורה (קונטרס ט' סימן קכג) דן בענין מצות משמח את אשתו בשנה ראשונה והאם נוהג זה בזמן הזה. ומביא את דברי החינוך שלדבר מצוה שרי.

וכותב להעיר מכאן איך רצה רשב"י לצאת מביתו ללמוד תורה תיכף אחר החתונה וז"ל: אך לפ"ז יש לעיין מהא דמצינו בכתובות רחב"ח הוי קאזיל וכו', ואיך רצה רשב"י לילך ללמוד תורה תיכף אחר ז' ימי המשתה.

וי"ל בפשיטות דלת"ת שאני משאר מ"ע דיחיד. או י"ל דרצה ללמוד ת"ת לרבים. ויעוין ירושלמי (פ"ק דברכות ופ"ק דשבת) בהא דרשב"י שם. ולענ"ד דמ"ש בקה"ר עה"פ מעות